
Kommunal planstrategi

Balsfjord kommune

2016-2019

Balsfjord kommune

Innhold

1 Innledning.....	3
2 Kommunens plansystem	3
Erfaringer med gjeldende kommuneplaner	4
3 Nasjonale forventninger og regionale føringer	5
Regionale føringer og utviklingstrekk.....	6
Interkommunalt plansamarbeid.....	7
4 Kommunens utviklingstrekk, utfordringer og planbehov	8
Befolkningsutvikling	8
Langsiktig arealbruk.....	11
Folkehelse og levekår	15
Helse og omsorg	16
Integrering og mangfold	17
Oppvekst og utdanning	18
Næringsliv og sysselsetting.....	19
Klima- og Miljøutfordringer.....	22
Samfunnssikkerhet og beredskap	23
5 Vurdering av planbehov og prioriteringer	23

1 Innledning

I plan og bygningslovens § 10-1 stilles det krav om at kommunen minst en gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeider en kommunal planstrategi.

Formålet med dokumentet er å legge til rette for en diskusjon om planbehovet i kommunen og å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte med eller videreføre for å legge til rette for ønsket utvikling i kommunen, i perioden frem mot 2019. Gjennom den kommunale planstrategien ønsker vi å redegjøre for planbehovet i kommunen, samt klargjøre hvilke planer som vil prioriteres i første rekke.

Kommunal planstrategi er ikke en plan, men et politisk strategidokument hvor kommunens utviklingstrekk skal drøftes for å danne grunnlaget for å vurdere planbehovet. Planstrategien skal ta stilling til om kommuneplanen helt eller delvis skal rulleres, samt vurdere behovet knyttet til kommunedelplaner, temaplaner og sektorplaner.

Planstrategien skal vedtas av kommunestyret, der forslaget skal være offentlig tilgjengelig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Planstrategien har ingen rettsvirkning og er ikke formelt bindende for kommunen. Den kan revideres etter behov innenfor valgperioden. I arbeidet med planstrategien skal det innhentes synspunkter fra statlige og regionale organer samt nabokommuner, men det finnes ingen innsigelsesrett for disse.

2 Kommunens plansystem

Bærebjelken i det kommunale plansystemet skal være kommuneplanen. Plan- og bygningslovens § 11-1 fastslår at kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.

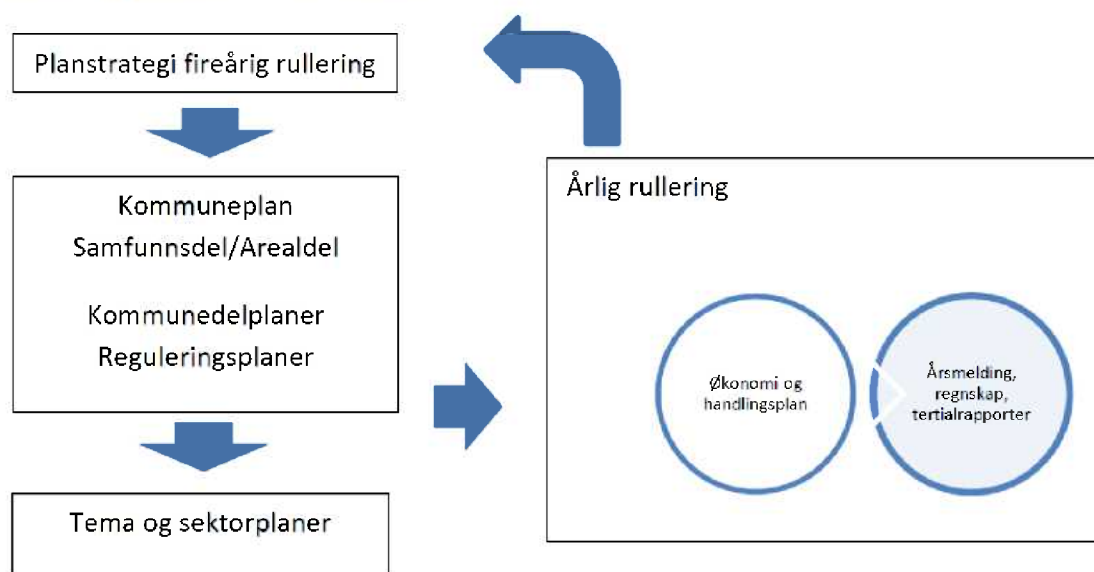
Samfunnsdelen er det politiske avtrykket i kommunen og del av kommunens overordnede styringsverktøy sammen med arealdelen, og skal legge føringer for disponeringer og prioriteringer av arealbruk i arealdelen av kommuneplanen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Handlingsdelen skal angi hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og skal revideres årlig. Handlingsdelen gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.

Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk. Arealplanen skal omfatte hele kommunen, og vise sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk.

I kommunens plansystem inngår også kommunedelplaner for bestemte områder (areal), temaer eller virksomheter.

Planstrategi og plansystemet (PBL):

Figuren viser planstrategi i sammenheng med kommunens planer og økonomi og handlingsplan.

Det er et lovpålagt krav at kommunene skal ha en kommuneplan bestående av både en samfunnsdel og en arealdel. Balsfjord kommune vedtok arealdelen til kommuneplanen 21.9.2011, men har aldri hatt en samfunnsdel. Tabellen på siste side i planstrategien gir en oversikt over planstatusen på et utvalg planer i kommunen, både når det gjelder planer etter plan- og bygningsloven, temaplaner og sektorvise planer. Det er ikke redegjort for reguleringsplaner.

Kommunen har utarbeidet en temaplan for folkehelse i april 2014. Planprosessen ble gjennomført med bred og tverrfaglig-/ sektoriell deltakelse. Kommunen utarbeidet en Klima og energiplan i 2008. Planen inneholdt i liten grad konkrete tiltak som berører kommunens egen drift, men energiøkonomisering er et aktivt tema for kommunens bygningsdrift og tiltak er iverksatt i eksisterende og nye bygg. Kommunen har ikke overordnet plan for gjennomføring av universell utforming for eksisterende bygningsmasse.

Alle tjenesteenheter/resultatenheter har vært involvert i oppfølging av kommunens helhetlige risiko og sårbarhetsanalyse fra 2013, og har i den sammenheng laget egne beredskapsplaner.

Erfaringer med gjeldende kommuneplaner

Kommuneplanens arealdel for Balsfjord kommune ble vedtatt i september 2011. Målet med en arealplan er å skape forutsigbarhet og klare retningslinjer for beslutninger. Dette er ressursbesparende for kommunen, og gjør saksbehandlingen enklere.

I områder som ikke har vært veldig omdiskuterte har dette gitt det resultatet man håpet. Dette gjelder i de regulerede boligfeltene, og områder avsatt til næring for eksempel. Her er det gitt klare føringer om hvordan arealene skal disponeres, og hva de skal brukes til.

Det har imidlertid vært utfordrende med bestemmelser knyttet til spredt boligbygging, samt bruk og omdisponering av områder satt av til LFNR- områder. Etter at arealplanen ble vedtatt har imidlertid søknader om spredt hyttebygging gått ned. Dispensasjonspraksisen er tydelig i forhold til egne bestemmelser knyttet til arealdelen, men de dispensasjonssakene som blir behandlet av kommunen

er som regel tidkrevende. Saker tilknyttet arealbruk utgjør en vesentlig del av saksmengden til formannskapet, og av 60 saker om arealbruk i 2015 gjaldt 16 saker dispensasjon fra planbestemmelser gitt i arealdelen, og dispensasjon fra bestemmelser i eksisterende reguleringsplan.

En ser at det i henhold til arealplanen begynner å bli lite tilgjengelige arealer for boligbygging i tettstedene, der det også er størst etterspørsel etter boliger. Områder lettest tilgjengelig for boligbygging i tilknytting til eksisterende tettsteder er som regel landbruksområder. Hvordan man skal forholde seg til dette, samt å få regulerte områder til boligformål vil være en utfordring ved rullering av kommuneplanens arealdel. Situasjonen for områder avsatt til næring er også ganske lik, der tilgjengelige arealer stadig minker.

Kommuneplanens samfunnsdel var satt på agendaen allerede forrige periode, men ble ikke realisert. Det ble i 2014 vedtatt en prioriteringsendring basert på planstrategien for 2012-2015. Det ble avdekket at kommunens arealplan ikke svarte til behov- og etterspørsel for sentrumsnære arealer til boligformål særlig i Nordkjosbotn-, Storsteinnes- og Mestervik området. Endringen innebar kun at revisjon av arealplanen, for deler av kommunen, fikk tilsvarende prioritet som kommuneplanens samfunnsdel. Det ble dermed lagt til rette for en samkjøring av kommuneplanens to deler. Dette ble ikke gjennomført.

Balsfjord kommune har svært begrenset kapasitet til arbeid med overordnede planer og svakest er kapasiteten til arbeid med kommuneplanene. En manglende samfunnsdel i kommuneplanen bidrar også til usikkerhet knyttet til hvilken retning kommunen ønsker utviklingen skal gå. At det ikke er satt klare føringer for Balsfjord kommune gir også utslag i øvrig planlegging i kommunen. Det er derfor nødvendig at kommuneplanens samfunnsdel kommer på plass denne perioden.

3 Nasjonale forventninger og regionale føringer

De nasjonale forventningene skal legges til grunn for de nye fylkestingenes og kommunestyrenes arbeid med regionale og kommunale planstrategier og planer. Vedtatt ved kongelig resolusjon 12. juni 2015. De nasjonale forventningene peker på oppgaver og interesser som regjeringen mener kommunen skal fokusere på i planleggingen for å bidra til gjennomføringen av gjeldende nasjonal politikk.

Nasjonale forventninger til kommunen

Gode og effektive planprosesser

- Aktiv prioritering av planarbeid, ikke planlegg mer enn nødvendig
- Sikre godt kunnskapsgrunnlag og tidlig interesseavklaring gjennom gode prosesser med berørte parter – aktiv bruk av regionalt planforum
- Bruke mulighetene for forenkling som ligger i loven
- Bruke digitale planverktøy

Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling

- Redusere klimagassutslipp og energibruk gjennom plan og lokalisering
- Forebygge risiko og sårbarhet i samfunns- og arealplan og byggesak, særlig vekt på klima
- Legge til rette for vekstkraft og verdiskaping gjennom kompetanse, innovasjon og arealer, der viktige natur- og kulturminneverdier ivaretas

Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder

- Sikre effektiv arealutnyttelse, utvikler velfungerende knutepunkter, og legger til rette for kollektivtransport, sykkel og gange
- Sikre tilstrekkelig og variert boligbygging
- Sikre trygge og helsefremmende bo- og oppvekstmiljø, grønnstruktur og områder for lek, idrett og nærfriluftsliv
- Utvikle levende by- og tettstedssentre gjennom varierte funksjoner og sosiale møteplasser

Nasjonal transportplan 2014-2023. Hovedgrepet er å prioritere tiltak for bedre kapasitet og et mer robust vegnett i distriktene, I byområdene er det lagt mest vekt på å utvikle et effektivt kollektivtilbud og økt tilrettelegging for syklist og fotgjengere.

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal og transportplanlegging. Hensikten med retningslinjene er å oppnå samordning av bolig-, areal- og transport-planleggingen og bidra til mer effektive planprosesser. Retningslinjene skal bidra til et godt og produktivt samspill mellom kommuner, stat og utbyggere for å sikre god steds- og byutvikling.

Regionale føringer og utviklingstrekk

Regional planstrategi 2016-2019. Troms fylkeskommune utarbeider sin planstrategi mer eller mindre parallelt med det arbeidet som skjer i kommunene. Dette gjør at man ikke får en direkte sammenheng mellom fylkets prioriterte planarbeid og kommunenes. Men utfra deres kunnskapsgrunnlag kan vi lese hvilke hovedutfordringer fylket vektlegger og setter fokus på; Kunnskapsgrunnlaget er delt inn i ni temaområder: demografi; folkehelse og levekår; klima, energi og ressursforvaltning; arealforvaltning, natur- og friluftsområder; næring og sysselsetting; utdanning, forskning og innovasjon; kultur, idrett og friluftsliv; og samferdsel. Der interessen for utvikling i nordområdene ser ut som et viktig tema.

Balsfjord kommune har noen betraktninger om på hvilke områder fylkeskommunen kan bidra til et sterkere overordnet fokus hvor planleggingen skjer på tvers av kommunene. Innenfor arealplanlegging er det viktig å tenke kommuneovergripende i forhold til eksempelvis reindrift, landbruk og beitebruk og klimautfordringer, i tillegg til prosesser med opprettelse av interkommunale skuterløyper. Balsfjord kommune har spilt inn sine betraktninger på dialogmøte for Tromsø-regionen og Troms Fylkeskommune som ble avholdt i mars 2016.

Regional plan for landbruk 2014-2025. Planen har fastsatt en regional planretningslinje som sier følgende: *Landbrukets kjerneområder skal innarbeides i kommunens samfunns- og arealplan. Kjerneområdene innarbeides i kommunens arealdel som hensynssone landbruk når det skal utarbeides ny arealdel til kommuneplanen.*

Klima og energistrategi for Troms 2015-2025. Overordnet mål for energiforvaltningen i Troms er energieffektivisering, bærekraftig energiproduksjon og økt andel bruk av fornybar energi.

Regional transportplan for Troms 2014-2023. Hovedmålet er å tilby fremtidsrettede, helhetlige, behovstilpassede og effektive samferdselsløsninger for folk flest og for næringslivet.

Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfiske 2016-2027. Ønsker å legge føringer for at alle i Troms skal ha mulighet til å drive friluftsliv som positiv aktivitet for helse og trivsel. Planen skal også være retningsgivende for en bærekraftig forvaltning av høstbart hjortevilt og innlandsfisk.

Regional plan for handel og service i Troms 2015-2024. Planen skal være et verktøy for regional samordning ved lokalisering av handelsetableringer i fylket og skal sikre forutsigbarhet og likebehandling. Den skal være et viktig hjelpemiddel for å sikre robuste og attraktive sentrum i Troms og bidra til å effektivisere arealbruk slik at inngrep i landbruks-, natur- og friluftsområder blir redusert.

Regional forvaltningsplan vannregion Troms 2016-2021. Hensikten med planen er å gi en oversiktlig fremstilling av hvordan man ønsker å forvalte vannmiljøet og vannressursene i vannregionen i et langsiktig perspektiv.

Kommunesammenslåing. Temaet er under debatt. Dersom Balsfjord blir sammenslått med andre kommuner gir det grunnlag for å vurdere arealbruk og kommunens planer i et nytt perspektiv. Det er imidlertid gitt signaler om at kommunen skal forbli i sin nåværende struktur. I forbindelse med kommunereformen er det framstilt en utredning om konsekvenser av å forbli en kommune med dagens grenser – kalt «0-alternativ utredningen». Denne utredningen vil danne grunnlaget for den endelige beslutningen om hvorvidt Balsfjord skal «stå alene» eller ikke.

De gitte forventningene bygger i stor grad på allerede kjente dokumenter som kommunen ivaretar gjennom sin planlegging og saksbehandling. I den videre prioriteringen av kommunens planarbeid må en ivareta de forventninger staten stiller til kommunene i slike prosesser. Dette vil gjelde både for planer etter plan- og bygningsloven, og også temaplaner og sektorvise planer. I planstrategiarbeidet er nasjonale forventninger og regionale føringer retningsgivende for de utfordringer en peker på utfra kommunens status innenfor ulike temaområder.

Interkommunalt plansamarbeid

I 2015 ble Kystsoneplan for Tromsøregionen vedtatt. Kommunene Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Målselv og Tromsø har i samarbeid utarbeidet interkommunal kystsoneplan for Tromsøregionen; et resultat av et interkommunalt plansamarbeid initiert av Troms fylkeskommune, for å utvikle kystsoneplaner i fylket. Målet med å lage en interkommunal kystsoneplan for Tromsøregionen var å legge til rette for næringsvirksomhet og samtidig ta hensyn til ikke-kommersielle interesser som naturmangfold, kulturminner, landskapsopplevelser og rekreasjonsmuligheter. Tidlig i planprosessen ble konflikten mellom ulike sjøbaserte næringer, og særlig fiske og havbruk, identifisert som en hovedutfordring. Planforslaget må ses på som et kompromiss mellom disse to næringene. Havbruksnæringen ønsker seg flere områder, mens fiskerinæringen har mistet noen av sine arealer. Kystsoneplanleggingen i Tromsøregionen er ikke over selv om denne planen er vedtatt; det vil bli nye runder og drøftinger hvor interessene må avveies på nytt.

Byregionprosjektet, som er et samarbeidsprosjekt mellom Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord og Tromsø (Tromsøregionen), startet i 2014 og skal avsluttes 2017/18. Målet med prosjektet er å utløse den regional vekstkraft og styrke samhandlingen i hele Tromsøregionen. Prosjektet inngår i det landsomfattende Byregionprogrammet- et utviklingsprogram for byregioner, som skal øke kunnskapen om samspillet mellom by og omland for å styrke disse områdenes regionale vekstkraft.

En har også samarbeid med andre kommuner knyttet opp mot beredskapsplanlegging innenfor flere sektorer, som for eksempel hjemmetjenester ved eventuell skredfare/skred i Tamokdalen.

Det er satt i gang arbeid med regional plan for reindrift, som en kommune sterkt berørt av denne næringen vil dette være et viktig arbeid for Balsfjord kommune. Her vil vi også bidra med innspill og synspunkter på de erfaringene vi har hatt knyttet til arealbruk og samarbeid med reindriftsnæringa.

Dersom det skal etableres skuterløyper ser vi det som naturlig at man i den sammenheng kan samarbeide om interkommunale skuterløyper, for å få til lengre og mer hensiktsmessige løyper.

Mange utfordringer kjenner ikke kommunegrensene, og er like for nabokommuner. I slike tilfeller bør kommunene søke sammen for å oppnå fordeler gjennom å samle kompetanse og ressurser. Et konkret eksempel er klimautfordringer som stiller nye krav til kommunene. Her vil utfordringene være like, og det kan ligge til rette for gode samarbeidsprosjekter.

4 Kommunens utviklingstrekk, utfordringer og planbehov

Befolkningsutvikling

Hovedtrekket i befolkningsutviklingen de siste 5 årene er at tidligere befolkningsnedgang har stagnert noe samtidig som en har hatt høyere innflytting enn utflytting. Fødselsoverskuddet har vært negativt. En mer stabil folketallsutviklingen kommer av at innflyttingen utligner det negative fødselsoverskuddet. Hovedprognosen fra SSB viser en fremtidig positiv befolkningsutvikling, men den ligger under det nasjonale gjennomsnittsnivået. På kommunedelnivå har Storsteinnes og Nordkjosbotn vært stabile med en jevn økende tendens, mens ytterkantene i kommunen fremviser den dårligste trenden.

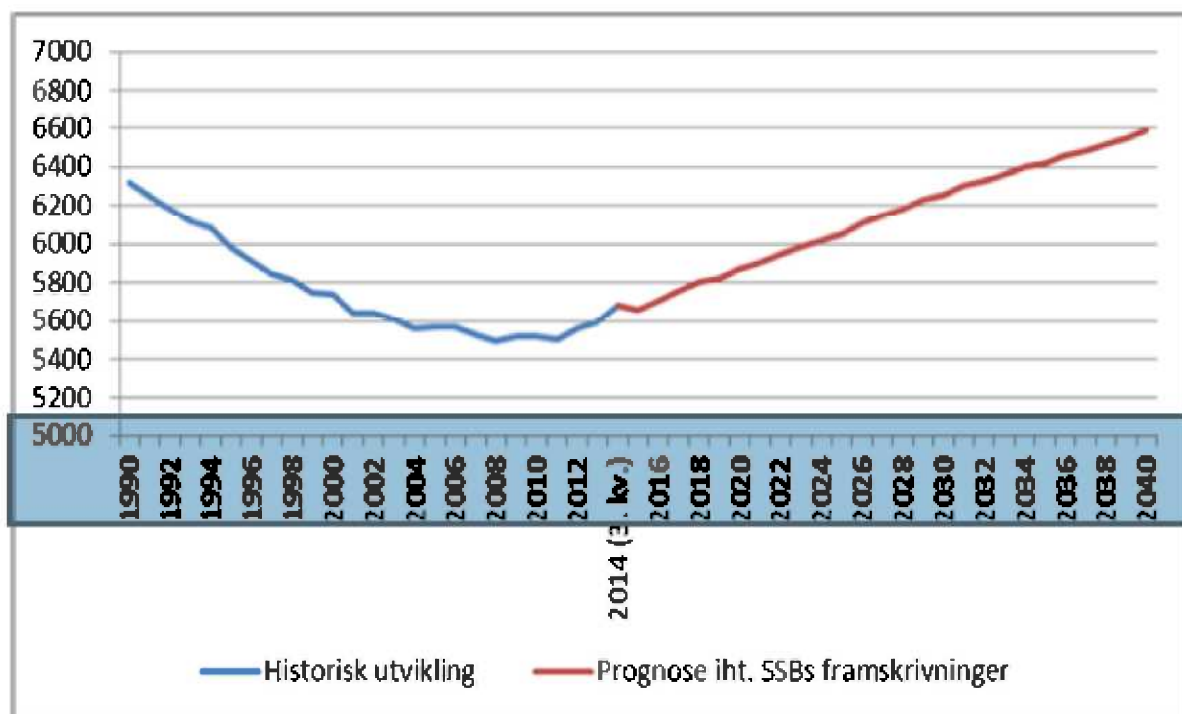
	2011	2012	2013	2014	2015
	Folkemengde	Folkemengde	Folkemengde	Folkemengde	Folkemengde
1933 Balsfjord	5 517	5 502	5 562	5 593	5 720

Årlig endring i folketall 2011-2015.

Det forventes befolkningsvekst i alle aldersgrupper framover. Vi forventer særlig vekst i den eldre befolkningen. Balsfjord kommune er kommet tidlig inn i utfordringer knyttet til en aldrende befolkning, og har i den forbindelse vedtatt utbygging og øking av antall omsorgsboliger i kommunen. Dette samsvarer med trenden i bosettingsmønsteret vi ser, at den eldre delen av befolkningen ønsker å bli i distriktene. Det forventes økt etterspørsel etter omsorgstjenester, både hva gjelder omfang og kompleksitet.

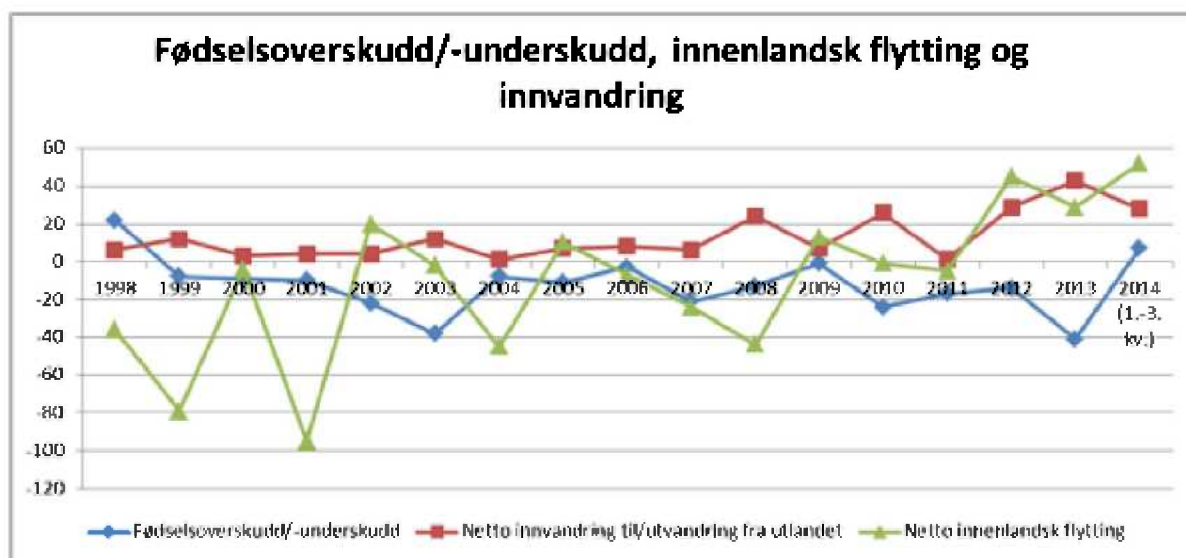
Skoler og barnehager må dimensjoneres i forhold til forventet befolkningsvekst. På kort sikt er kommunen i stand til å håndtere dette innenfor eksisterende kapasitet, men særlig barnehagesektoren opplever allerede nå økt etterspørsel etter barnehageplasser. Langt framskredet forfall av enkelte skolebygninger og barnehager kommer til å kreve en del investeringer framover. Dette får betydning for enhetskostnaden for tjenestene. Beslutninger som skal fattes vedrørende investeringer må sees i sammenheng med flere viktige faktorer. Eksisterende kapasitet og kompetanse ved enhetene, økt krav til kompetanse for tidlig innsats i barnehagene og undervisning med god kvalitet i grunnskolen, samt rekruttering av kompetansepersoneell på den enkelte enheter viktige faktorer. Dette må sees i sammenheng med trenden vi ser i bosettingsmønsteret hvor yngre mennesker ønsker å bosette seg i tettstedene.

De største utfordringene Balsfjord kommune har per i dag, er på plan- og forvaltningsområdet hvor kapasiteten ikke er tilstrekkelig. Dette er et svært viktig område for å håndtere virkningene av vekst på best mulig måte. Man ser et økende behov for planlegging og tilrettelegging av boliger, da også utleieboliger. Dette er et behov for at familier skal kunne få et godt tilbud der de ønsker å bo, og der barna er i barnehage eller på skole.

Folketallsutvikling 1990-2014 (3. kv.) og prognose frem til 2040. Den positive utviklingen de siste tre årene fortsatte også i siste del av 2014.

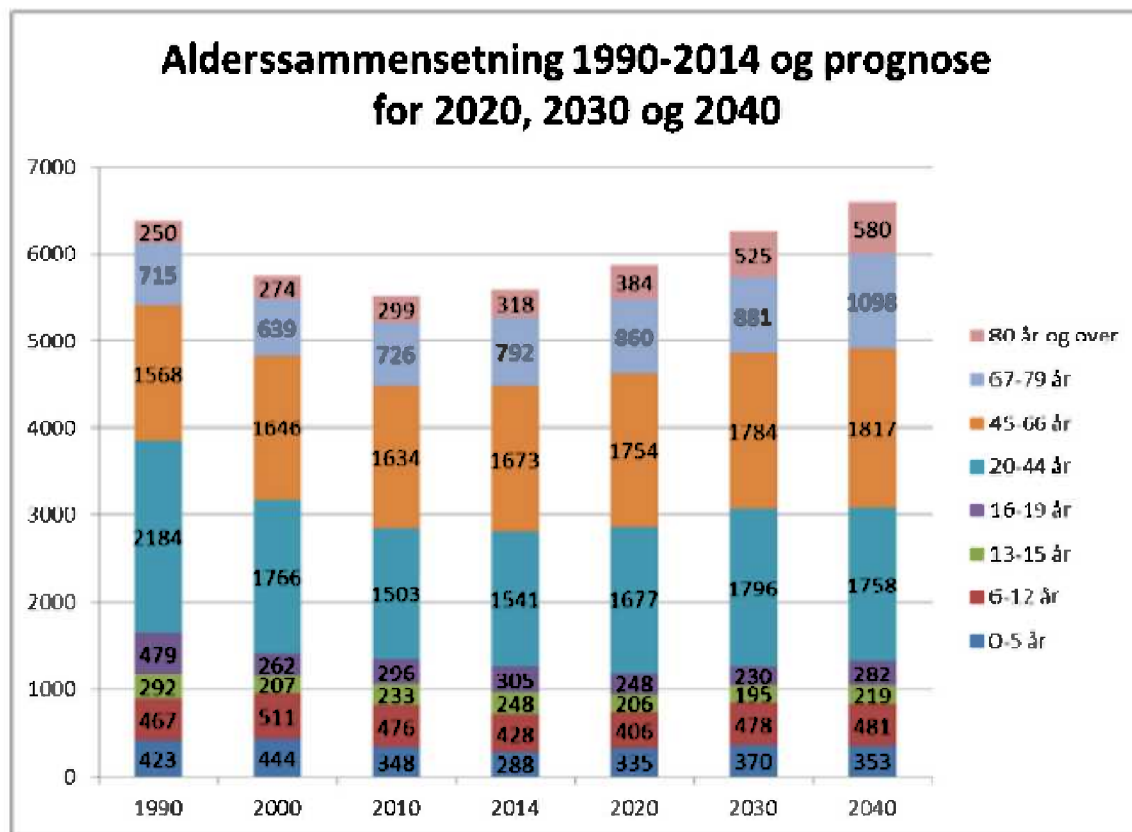
Som kurven og tallene i tabellen over viser har det vært en lang nedgangsperiode i befolkningsutviklingen. Annen statistikk viser at dette har vært trenden fra midten av 1970-tallet. Men denne trenden bremses opp etter tusenårsskiftet og synes nå å ha snudd til vekst.

Årlig fødselsoverskudd/-underskudd, innenlandsk flytting og innvandring 1998-2014.

Oppsummert så ser vi at fødselsoverskudd/ -underskudd, blå linje, svinger noe, men at det holder seg under 0 (at det fødes færre enn det dør). Vi ser at innvandring fra utlandet, rød linje, har vært positivt hele perioden, og de senere år viser det en stigende trend (at det innvandrer flere enn det utvandrer). Til slutt ser vi et skifte i innenlands flytting, grønn linje. Selv om det er store variasjoner fra år til år, ser vi at trenden i lang tid har vært negativ (at det flytter flere fra kommunen enn det

flytter til). Men de senere år, så har denne trenden snudd, og vært positiv og stigende de siste tre årene. Her vil også bosetting av flyktninger spille inn som en positiv økning i befolkningstallet.

Befolkningssammensetning 1990-2014 og prognose for 2020, 2030 og 2040 – absolutte tall.

Befolkningssammensetningen i kommunen har betydning både for inntektene til kommunen og for etterspørselen av kommunale tjenester. Prognosene framover gir oss et bilde av hvordan behovet for forskjellige tjenester vil endres over tid. Figuren over viser hvordan befolkningsutviklingen forventes å bli fram mot 2040, og søylene er inndelt i forskjellige aldersgrupper. Gitt at befolkningen vil utvikle seg slik den gjør i dag, forventes det en økning i folketallet totalt på 995 fra 2014 til 2040. Av dette vil barn under 15 år øke med 89. Unge i videregående skole-alder vil derimot synke med 23. Samlet sett for barn og unge under 19 år vil økningen være på 66. For mennesker i arbeidsfør alder, mellom 20 og 67 vil økningen være på 361. Aldersgruppa over 67 år vil derimot øke med 568.

Utfordringer:

- Opprettholde positiv trend knyttet til folketallet
- Flytting fra kommunens distriktsområder
- Tilrettelegge for tilflytting av personer i etableringsfasen for å om mulig bidra til positivt fødselsoverskudd
- Bosetting av flyktninger, få disse integrert slik at de kan bidra i samfunnet

Planbehov:

- Samfunnsdel med handlingsdel må på plass for å kunne ha et skikkelig styringsverktøy med klare føringer for hvordan utviklingen i kommunen skal ivaretas.
- Rullering av arealplan, må oppdateres for å være i tråd med tiden, samt baseres på gitte føringer i samfunnsdelen.

Langsiktig arealbruk

Land- og skogbruk

Balsfjord kommune regnes som Nord-Norge største landbrukskommune. I 2015 hadde kommunen 159 søkere om produksjonstilskudd, og det ble søkt om tilskudd for 40 063 daa. Selv om en har opplevd kraftig nedgang i antall bruk er blir mesteparten av jorden driftet. Den største andelen produksjon i kommunen er melkekyr, sau og geit. Dette medfører behov for store beitearealer. En opplever stadig press i forbindelse med ønsker om bygging i beiteområder eller på dyrka eller dyrkbar jord. Dette vil være en konstant utfordring for kommunen, og det vil være viktig å styre etter prinsippene i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

Eiendommene i Balsfjord er overveiende små og strekker seg fra sjøen og opp mot fjellet, og en driftsenhet består ofte av flere eiendommer. En stor utfordring hos oss er leiejord, da mange leier jord gjennom kortsiktige leieavtaler som gjør at vedlikeholdet av jorden blir minimal. I tillegg er det problematisk med store avstander fra produksjonssenteret til leiejorden samt at det i noen områder er mangel på tilgjengelig jord. Landbruket er en av bærebjelken i Balsfjord kommune, og er et av grunnlagene for bosettingen i kommunen. Næringen er i dag i endring og opplever store utfordringer.

De siste 10 årene har antall husdyrprodusenter sunket med 29 % i kommunen. Antallet søkere til produksjonstilskudd har sunket fra 209 søknader i august 2007 til 149 søknader i august 2015. Det ble søkt om tilskudd for 40.823 daa i 2009. Arealet i drift er redusert til 40063 i august 2015. Balsfjordlandbruket alene gir en sysselsetting på 264 årsverk, og en verdiskapning på 57 millioner. Ringvirkningene av landbruket er på 150 avledede årsverk (tall fra 2009).

En hovedutfordring for landbruket er generasjonsskifte og rekruttering. Balsfjord kommune har gjennomført et forprosjekt med dette som fokus. Prosjektet viser at situasjonen er svært usikker innenfor landbruket. Mange gårdsbruk er gamle og trenger nye driftsbygninger som krever stor investeringer. Årsaker til at det ikke er noen som vil overta gården er økonomi knyttet til store investeringer, finansiering ved overdragelse, lønnsomheten i driften, behov for vedlikehold/nybygg. Årsaker til at en har noen som vil overta gården er interesse for gårdsarbeid, tilknytting til plassen og stedet, gode oppvekstvilkår og at man kan kombinere gårdsdriften med andre yrker. Forprosjektet er videreført gjennom et rekrutteringsprosjekt, som ga noen ideer om veien videre.

	2015
1933 Balsfjord	
Landbrukseiendommer	1 025
Produktivt skogareal	411 871
Jordbruksbedrifter	162
Jordbruksbedrifter med husdyr	150
Jordbruksareal i drift	40 170

R. Landbruk - nøkkeltall (K) etter region, statistikkvariabel og tid

Landbruket som næring opplever press for at deres driftsarealer ønskes tilbudt og etterspørres til annet formål som bolig, hytte eller næringsareal. Dette har ofte sammenheng med at dette er lett tilgjengelige og opparbeidede arealer. For kommunen er utfordringen arealknapphet og at det

dermed gjerne oppstår arealbrukskonflikter. Det er behov for videre avklaring og utarbeiding av en mer helhetlig og langsiktig arealbruksstrategi.

I 2004 var det 235 jordbruksforetak i kommunen, i 2014 var dette redusert til 162. Antall foretak med husdyr var hhv. 225 og 150. Jordbruksareal i drift var i 2004 på 46693 da og i 2014 på 40170 da. I kommunen er det ca. 1000 skogeiendommer over 25 da.

I Balsfjord kommune er det flere foretak i tilgrensede næringer; Ca. 5 –10 trebrukende bedrifter, 3 – 5 «Grønt reiseliv», 5 –10 Lokalmatprodusenter og 1 –5 «Inn på tunet». Reindriftsnæringens beitearealer omfatter en stor del av utmarksarealene i kommunen, noe som har stor innvirkning på kommunens arealforvaltning.

Det er stort potensiale for å utnytte landbrukets ressurser i tjenesteproduksjonen innen oppvekst og helse/omsorg i større grad enn det som gjøres i dag. Næringsutøvere vil normalt være avhengig av langsiktig forutsigbarhet dersom slike tilbud skal tilpasses øvrig virksomhet på gården.

I Balsfjord er det to godkjente Inn på tunet gårder. Ytterligere 3-4 leverer/tilbyr velferdstjenester i varierende grad. Virksomheten preges av kortsiktige og lite forutsigbare avtaler. Utvikling av denne tjenesten forutsetter samarbeid på tvers av etater, nivåer og budsjetter. Samarbeid mellom skole/oppvekst og helse/omsorg og landbruket gir gode synergieffekter og bidrar til større mangfold i tjenestetilbudene på en regningssvarende måte. Kommunen har utfordringer innen både oppvekst og helse/omsorg der Inn på tunet kan være et godt forebyggende supplement med et godt folkehelseperspektiv.

Kravet til løsdrift i fjøs slår inn fra 2024. Kommunen står da i fare for å miste uforholdsmessig mange melkeproduksjonsbruk. Med tanke på denne utfordringen bør man gjøre vurderinger og planlegge hvordan det best kan løses.

Av kommunens totale areal er ca. 45 % skogkledd. Det produktive arealet er ca. 500 000 daa og det drivbare ca. 400 000 daa. Uttaket er på 10-20 % i forhold til den årlige tilveksten. Hovedutfordringen er å skape næring av skogressursene. På de aller fleste eiendommene skjer et virkesuttak langt mindre enn det som er forsvarlig bærekraftig. Utviklingen av et mer aktivt skogbruk har vært begrenset på grunn av liten tilgang på hogstmoden furu- og granskog. Den mest omfattende granplantingen foregikk på 1960-tallet noe som betyr at vi vil ha mye hogstmoden gran i 2050. Som for så mange andre kommune er også Balsfjord preget av gjengroing. Omlegginger og strukturendringer i landbruket har ført til stadig mindre bruk av utmarka.

Utfordringer:

- Rekruttering til landbruksnæringen
- Tilrettelegging og gjennomføring av generasjonsskifter i landbruket
- Ivaretagelse av nødvendig driftsareal
- Tilrettelegging fra kommunens side, med tanke på inn på tunet
- Kravet til løsdrift i fjøs fra 2024.

Planbehov:

- Kartfesting av landbrukets kjerneområder
- Landbruksplan, planprogram er vedtatt, tenkt ferdigstilt medio 2017.
- Beitebruksplan, denne vil bli tatt med i tiltaksdelen til landbruksplanen, med et mål om at denne skal være utarbeidet innen utgangen av 2018.

Reindrift

I Balsfjord er hele kommunens areal innenfor det samiske reinbeiteområde, og i ethvert inngrep må reindriftsinteresser vurderes. Det er viktig i det fremtidige arbeidet å inkludere reindriftshensynet og ha kontakt med reindriftnæringen i alle planer og enkeltsaker hvor denne kan berøres. Berørte reinbeitedistrikter er selvstendige høringsinstanser og skal ha de saker som berører reindriften på høring.

Reinbeitedistriktene Mauken/Tromsdalen og Lakselvdal/Lyngsdal har deler av sine områder i Balsfjord kommune, samt den svenske samebyen Könkämä.

Reindrift er en næring på lik linje med andre næringer i kommunen. Den er ikke stor sammenlignet med jordbruket, men den vil også ha ett potensiale for utvikling som en selvstendig næring eller i samarbeid med andre næringer, f.eks. turisme og reiseliv. Dette er næringer som er voksende i kommunen.

I arbeidet med kommuneplanens arealdel har en forsøkt å legge rammer som sikrer reindriften forutsigbarhet for deres næringsvirksomhet. Flyttleier er avmerket som hensynssone i plankartet, men erfaringer viser at det er andre områder som også må tas hensyn til knyttet til reindrift. Dette kan være beiteområder og kalvingsområder f.eks. Disse hensynssonene bør vurderes ved rullering av kommuneplanens arealdel.

I kommunen er det nødvendig å styrke kunnskapen om reindriftras behov og faktiske krav i henhold til lovverket. Ved å styrke kunnskapsgrunnlaget i kommunen vil vi lettere kunne formidle konkret og tydelig informasjon videre til innbyggere, utbyggere og alle andre som har interesser i områder påvirket av reindrift. Mangelfull kunnskap om hva reindriftra faktisk trenger av arealer, og hvordan næringen drives kan være et grunnlag for mulige konflikter og misforståelser.

Arbeidet med regional reindriftsplan er i gang, noe som er meget positivt. Dette vil være med på å øke kunnskapsnivået på reindrift i kommunen. Som en reindriftskommune, der så å si alt av areal berøres av beiteområder eller andre typer areal tilknyttet reindriftra er dette svært etterlenget. I forbindelse med arbeidet for regional reindriftsplan er det også et pågående prosjekt der et av målsettingene er å utarbeide nye distriktsplaner for både Mauken og Lakselvdal reinbeitedistrikt. Disse vil være spesielt viktige for Balsfjord kommune, ettersom det er disse beitedistriktene som opererer innenfor kommunens grenser (i tillegg til den svenske samebyen).

Utfordringer:

- Reindrift er en arealkrevende næring, reindriftras interesser kommer ofte i konflikt med andre interesser ettersom så å si hele kommunen berøres av arealer knyttet til reindrift.
- Å få planfestet hensynssoner utenom flyttleier; herunder vinterbeiter, kalvingsområder, brunstland, sentrale luftingsområder, trekkveier og områder i og ved anlegg til skilling, merking og slakting.
- Bidra til utvikling av næringen, gjerne i samarbeid med turisme og reiseliv.
- Øke kunnskapsgrunnlaget for problemstillinger knyttet til ulike aspekter ved reindriftnæringen.

Kyst-/strandsone

Strandsonevernet har som målsetning å ivareta allmenne interesser og unngå uheldig nedbygging langs sjøen. Balsfjord kommune har ivaretatt hensynet til strandsonen i kommuneplanens arealdel. En har slått fast at langs fjordene våre er veien en naturlig byggegrense der den er nærmere sjøen

enn 100 meter. I tillegg er tillatt noe utbygging i strandsonen der dette var tilrådelig opp mot formålene med strandsonevernet.

Det er i 2015 vedtatt en Interkommunal kystsoneplan for Balsfjord, Karlsøy, Lyngen (Ullsfjorden), Målselv og Tromsø. Denne må integreres i arbeidet med arealdelen,

Utfordringer:

- Byggegrenser ved ønske om utbygging i kyst- og strandsone.
- Allmennhetens tilgjengelighet til sjø

Planbehov:

- Integrere kystsoneplan for Tromsøregionen i rullering av kommuneplanens arealdel.
- Kommunen bør vurdere en plan for utbygging/utvikling av arealer som drenerer mot Balsfjorden (se miljø og klima).

Transport og infrastrukturutbygging

Vegnettet i Balsfjord er tredelt mellom stat, fylkeskommune og kommunen som eiere. Kommunen er en gjennomfartskommune med E6 og E8 nordover og sørover samt mot Tromsø. Selv drifter kommunen 105 km kommunal vei.

Standarden på det kommunale veinettet varierer, og tilstanden er best i sentrumsnære strøk. Av de 105 km har ca. 64 km fast dekke, mens resten er grusvei. Etterslepet på vedlikehold er estimert til 49 mill etter et ambisjonsnivå som omfatter utbedring av alle vegelementer som er vurderte å være i dårlig teknisk tilstand. En mer omfattende utbedring er estimert til 98 mill.

Flere veiprojekter er i planleggingsfasen. Ryaforbindingen ble åpnet høsten 2011 og har utløst større trafikk mellom Tromsø og Balsfjord. Utbedring av E8 gjennom Lavangsdalen er et viktig prosjekt hvor byggeprosessen er startet opp med det formål å bidra til større trafiksikkerhet på en ulykkesbelastet strekning. Planlegging av ny E6 fra Nordkjosbotn til Storfjord grense er også godt i gang, der endelig trase er valgt, og detaljer skal på plass.

Balsfjord kommune har dypvannskai på Bergneset. Antallet anløp øker og en hadde i 2015 omlag 562 anløp. Dette fører til kapasitetsutfordringer for å kunne yte god lasteeffektivitet, logistikk og service. Planarbeid med reguleringsplan for Bergneset er under arbeid, der det også planlegges ny kai.

Bygging av ny 420 kV-linje fra Ofoten til Balsfjord er under arbeid, og er kommet omtrent halvveis. Når denne er ferdigstilt vil det gi en positiv effekt for sikring av strømforsyningen i regionen.

Det er en nødvendighet at Balsfjord kommune har en oppdatert trafiksikkerhetsplan for å kunne motta TFTU- midler. Dette gir Balsfjord kommune en mulighet til å få gjennomført mindre trafiksikkerhetstiltak med fylkeskommunale midler.

Utfordringer:

- Etterslep på veivedlikehold av de kommunale veiene.
- Gang og sykkelveier i sentrumsområder
- Utbygging av ny kai på Bergneset

Planbehov:

- Oppdatere Trafiksikkerhetsplan
- Oppdatere Kommuneveiplan

Folkehelse og levekår

Balsfjord kommune har utarbeidet temaplan for folkehelse fra 2014 hvor fokusområder påpekes. Planen er forankret i kommunestyret. Kommuneoverlegen har utarbeidet statusbilde for folkehelse i kommunens befolkning. I tillegg utarbeides det årlig oversikt Folkehelseprofil fra Folkehelseinstituttet, denne brukes innen helse og omsorgstjenestene. Kommuneoverlegen innehar ansvaret for den samfunnsmedisinske delen, og er inneværende år ferdig med kompetansehevede tiltak på området. Kommunen har også en halv stilling som folkehelsekoordinator. Arbeidet med folkehelse søkes gjennomført og ansvarliggjort i hele organisasjonen.

Når det gjelder sykdom bruker færre legemidler mot psykisk helse enn ellers i landet. Type 2 diabetes, og sykdom knyttet til muskel og skjelett ser ut til å være høyere enn ellers i landet. Samtidig vet vi at livsstilssykdommer er et økende problem i samfunnet generelt, og som også i vår kommune vil gi utfordringer. Dette knytter seg særlig til kosthold, manglende fysisk aktivitet og røyking, alkohol og andre rusmidler.

	Andel skilte og separate 16-66 år	Andel enslige forsørgere med stønad fra folketrygden	Andel uførepensjonister 16-66 år	Andel enslige innbyggere 80 år og over	Andel innvandrerbefolkning	Andel innvandrerbefolkning 0-16 år
Balsfjord	10,1 %	2,1 %	12,7 %	29,2 %	5,3 %	3,1 %
Troms	10,1 %	2,0 %	9,5 %	68,5 %	9,2 %	7,9 %
Landet	11,0 %	1,7 %	8,8 %	65,8 %	14,9 %	14,6 %
Tromsø og omegn	9,8 %	2,1 %	8,3 %	64,9 %	10,9 %	8,4 %

Levekårsstatistikk, 2013 - levekårsindikatorer i kommunen.

Balsfjord kommune skiller seg noe ut med forholdsvis større andel unge uførepensjonister. Men det er også markert forskjell på andelen enslige eldre over 80 år i vår kommune i forhold til regionen og landet.

Kommunen har hatt lavere andel innvandrerbefolkning enn regionen og landet for øvrig.

	Grunnskolenivå	Videregående skolenivå	Universitets- og høghskolenivå (kort og lang)
Balsfjord	42,2	43,5	14,4
Troms	31,2	39,8	29,0
Landet	27,9	41,7	30,4
Tromsø og omegn	27,9	36,6	35,5

Utdanningsnivå i kommunen (prosentandel av innbyggere 16-66 år)

Her skiller Balsfjord kommune seg noe ut med forholdsvis lav andel innbyggere med høyere utdanning. Dette kan være en refleks av næringslivet i kommunen med få høykompetanse arbeidsplasser.

Utfordringer:

- Høy andel eldre krever godt utbygd helse- og omsorgstjenester med tilhørende bemanning.
- Høyt antall unge uføretrygdete
- Økende forekomst av livsstilssykdommer
- Opprettholde trivsel i skolen
- Få flest mulig til å velge fysisk aktivitet som en livsstil.
- Spesiell tilrettelegging med organisert aktivitet for de med fysiske og psykiske nedsatte funksjonsevner og de gruppene som av ulike grunner lever et passivt liv.

- Tilrettelegge for utbygging av idrettsanlegg, turløyper og friluftsområder.

Planbehov:

- Vurdere om folkehelseplan, som per nå er en temaplan, skal rulleres som kommunedelplan

Helse og omsorg

Befolkningens helse er blant samfunnets viktigste ressurser, og å ivareta innbyggernes helse er en viktig oppgave for kommunen som tjenesteyter. Som samfunnsutvikler er det viktig at kommunen jobber mot å redusere tjenestebehovet gjennom forbyggende arbeid.

Samhandlingsreformen Samhandling med UNN har til tider vært krevende, dette i forhold til oppfølging av tjenesteavtaler i forbindelse med utskrivelse fra sykehus. Kommunen har klart å følge opp med å ta imot pasienter som er meldt utskrivningsklare, dette gjelder både for institusjonsplasser og hjemmetjenester. På grunn av kompleksiteten i hjemmetjenesten kan det være utfordrende å skaffe kompetanse/personell til å løse oppgavene, samt at tjenesten er begrenset til dagtid. I slike tilfeller kan noen være nødt til å overføres til sykehjem.

Kommunen har en aldrende befolkning og opplever økt etterspørsel etter hjemmetjenester, sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Det er vedtatt bygging av nye omsorgsboliger. Også flere yngre brukere med ulike diagnoser påvirker behov for økt kompetanse, blant annet innen kreftomsorg og lindrende behandling. Kommunen angir behov for mer sykepleiefaglig kompetanse.

Det er en utfordring for kommunen at alderssammensetningen endrer seg mot stadig flere eldre, og at kommunen da vil ha færre innbyggere å rekruttere blant for å løse de kommunale oppgavene. Det er også utfordrende for kommunen å rekruttere til stillinger med krav til høyere utdanning da kommunen har et lavt utdanningsnivå.

Kommunen har over mange år hatt en stabil lege i samfunnsmedisinsk deltidsstilling. Balsfjord kommune har en interkommunal legevaktsordning med 10-delt vaktturnus for legene. Legevaktstjenesten i Balsfjord er ikke tilpasset morgendagens utfordringer og det kan bidra til framtidig ustabilitet i legestillingene. Helsestasjons- og skolehelsetjeneste har for liten kapasitet til å møte et helsepanorama der psykososiale vansker inngår, og der det er viktig at barnebefolkningen med foreldre har tilgang til tidlig og tverrfaglig innsats.

Kommunen har spesielt utfordringer med aktive rusavhengige med lav boevne og redusert somatisk helse. Vi opplever også en økning i brukere med samtidig rus- og psykiske lidelser (ROP), og med utfordrende og truende atferd. Kommunen har også en frisklivssentral som mottar tilskuddsmidler og drives godt.

Utfordringer:

- Venteliste for institusjonsplasser og omsorgsboliger
- Rekruttering til omsorgssektoren
- Rekruttering til kompetansestillinger innen helse- og omsorgstjenestene.

Planbehov:

- Helse og omsorgsplan må revideres i løpet av perioden
- Plan for helsemessig beredskap må revideres i løpet av perioden
- Boligpolitisk handlingsplan må revideres i løpet av perioden
- Smittevernplan er vedtatt administrativt i 2015, og må behandles politisk
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan er under arbeid, og vil bli klar sommer 2016

Universell utforming

Det er et nasjonalt mål at alle offentlige bygg skal ha universell utforming innen 2025. Alle nye prosjekter oppfyller krav om universell utforming og kommunen har også fortløpende utbedret eksisterende bygningers tilgjengelighet når behovet har oppstått grunnet brukere eller i fbm annen renovering/ombygging. Krav om universell utforming i alle offentlige bygg vil likevel i seg selv gi økt investeringsbehov i tiåret fremover.

Universell utforming skal legges til grunn i planleggingen for å gjøre samfunnet tilgjengelig for alle, og for å forhindre diskriminering av enkelte grupper.

Kommuneplanens arealdel 2011-2023 (vedtatt i 2011) har ivarettatt hensynet til universell utforming med en bestemmelse hvor det stilles krav til fysisk utforming av arealer, dette forutsettes videreført ved revidering av planen. Ved utarbeidelse av kommuneplanens samfunnsdel må man sikre at utfordringene knyttet til universell utforming ivaretas også her.

Utfordringer:

- Få på plass en strategi som sikrer samfunnsdeltagelse for alle og gjør det mulig for folk å bo hjemme lengst mulig til tross for sykdom, alder etc.
- Sikre at rådene og berørte organisasjoner aktiviseres i medvirkningsprosessen.
- Kartlegging med utfordringer kommunen står overfor med hensyn til universell utforming, likestilling og mangfold.

Planbehov:

- Egen temaplan/kommunedelplan for universell utforming

Integrering og mangfold

Kommunen tar del i det nasjonale arbeidet med å bosette flyktninger med beskyttelsesbehov.

Balsfjord kommune startet med bosetting av 20 flyktninger i 2015. Det er vedtatt bosetting av 20 personer også i 2016, der det per i dag er bosatt 7 personer- hvorav 4 av disse er bosatt gjennom familiegjenforening. I løpet av 2016 vil det være 2 årsverk ansatt i flyktningtjenesten.

Bosettingsprosjektet vil bidra til en befolkningsøkning kommunen, og også til økt etterspørsel etter kommunale tjenester som bolig, barnehage-, grunnskole-, voksenopplæring- og helsetjenester.

Balsfjord kommune er med i et nasjonalt nettverk, samt et nettverk for flyktningtjenester i Midt-Troms som møtes annenhver måned og utveksler erfaringer og tar opp ulike tema etter behov. Det har vært et samarbeid med nabokommuner, etter behov, for elever som skal ha undervisning på eget morsmål. Bosetting av flyktninger er nytt for kommunen, og det er utfordringer knyttet til rutiner og hvordan ulike oppgaver skal løses. Her hentes mye god erfaring fra andre kommuner jevnlig, og/eller ved behov gjennom nettverkene.

Næringslivet i kommunen oppfordres til å se på bosettingen som en ressurs, kanskje spesielt med tanke på produksjonsbedrifter som også i dag benytter mye arbeidskraft fra utlandet. De bosatte får god norskopplæring før de er klare for arbeidslivet, som kan være et fortrinn fremfor andre arbeidssøkende fra utlandet

Det er ikke bare flyktninger som bidrar til et kulturelt mangfold i kommunen. Balsfjord kommune er en del av en fleretnisk historie og geografi i nordområdene. Som henholdsvis urbefolkning og nasjonal minoritet i Norge er samer og kvener viet lite anerkjennelse og oppmerksomhet med egne mål og strategier i tidligere planer. En styrket stilling for samisk identitet, språk og kultur er til berikelse for hele Balsfjordsamfunnet, og ikke minst det samiske samfunnet.

Balsfjord kommune er en viktig kommune for samisk kultur. Som en stor reindriftskommune, er det i hovedsak reindriftsnæringa som er mest synlig, men det er også andre aspekter ved det samiske samfunnslivet som er like viktig.

Kommunenes ansvar for å ta hensyn til samiske interesser i planleggingen er styrket de senere år, blant annet i plan- og bygningslovens bestemmelse om sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Det er derfor viktig at dette også synliggjøres gjennom kommunens overordnede planarbeid.

Utfordringer:

- En hovedutfordring for kommunen er boliger til flyktninger som skal bosettes
- Hvordan løse ulike rutinger og oppgaver i en ny oppstartet enhet
- Ivareta og styrke samisk språk, kultur og næringsliv i kommunen

Planbehov:

- Plan for integrering og mangfold – kan evt. få fokus i eget tema i samfunnsdelen
- Tema bør også inkluderes i boligpolitisk handlingsplan
- Plan for samisk språk og kultur; Samisk utvikling og utfordringer i kommunen, kan evt. tas opp som eget tema i kommuneplanens samfunnsdel

Oppvekst og utdanning

Barnehage

Det er store endringer tilknyttet barnehagesektoren på nasjonalt nivå. Dette knytter seg til økte krav til innhold i barnehagen og til kommunen som barnehagemyndighet. I tillegg har flere statlige utvalg levert sin innstilling om ulike sider av drift av barnehagene. Regjeringens oppfølging av disse utvalgene ventes å medføre ytterlige krav til barnehagene. Økte krav til barnehagene stiller også økte krav til ledelsen i barnehagene. Ny rammeplan kommer i 2017.

I Balsfjord kommune gis det barnehagetilbud ved i alt 8 lokasjoner. Barnehagene i kommunen har gjennom flere ti-år hatt et godt samarbeid enhetene i mellom, særlig innen forvaltning og utvikling. Kommunen har hatt god barnehagedekning, målt mot etterspørselen, med en desentralisert lokalisering av tjenestene som reflekterer kommunens spredte bosettingsmønster. Et desentralisert tilbud med forholdsvis små enheter, følger imidlertid også stor sårbarhet i forhold til svingninger i behovet/etterspørselen, og derav tidvis usikkerhet om opprettholdelse av tilbud.

Brukerundersøkelser avdekker mangler i bygningsvedlikehold og mangler på uteområdet (lekeapparater og annet). Vedvarende mangel av bygningsvedlikehold, vil tvinge fram vesentlige investeringer på sikt, dersom bygningene skal kunne benyttes til tjenesteproduksjon.

Prognosene for befolkningssammensetning i perioden fram til 2020 viser en økning på nesten 50 barn i alderen 0-5 år og en ytterligere økning med 35 barn fram mot 2030. Dette krever at kommunen dimensjonerer sektoren for framtiden med flere barnehageplasser, areal for nye barnehager og rekruttering av barnehagelærere, fagarbeidere og assistenter. I tillegg er barnehagemyndigheten styrket, slik at kommunens ansvar for å påse regelverketterlevelse og kvalitativt gode barnehager ivaretas på en bedre måte.

Skole

Balsfjord kommune har fire 1.-10. skoler, og en 1.-7. skole. Skolene er lokalisert på Sand, Malangseidet, Storsteinnes, Nordkjosbotn og Laksvatn. I tillegg er det en privat Montessoriskole i kommunen. Også skolestrukturen avspeiler den spredte bosettingen i kommunen, med fire grunnskoler for 1. – 10. årstrinn. I tillegg er det i kommunen én privat grunnskole for 1.-7. årstrinn i Hamnvåg. Grunnskolen i kommunen har til sammen 87 lærerårsverk og 11 assistentårsverk.

Skolene i kommunen har gjennom flere ti-år hatt et godt samarbeid enhetene i mellom, særlig innen forvaltning, etterutdanning og utvikling. Opprettholdelse av den desentraliserte skolestrukturen kan av økonomiske grunner være utfordrende, særlig dersom elevtallsutviklingen v/skolene i kommunens distrikter fortsetter med en negativ trend. Faglig lærerdeknning i henhold til regelverket er en stor utfordring, særlig for forholdsvis små skoler med få lærerstillinger som i sin fagkompetanse må dekke et bredt spekter.

Folkehelseprofilen for 2015 viser at ungdom trives dårligere på skolen enn det som er vanlig i landet, vurdert etter trivsel hos 10.-klassinger. Frafallet i videregående skole er også høyere i Balsfjord enn ellers i landet i perioden 2011-2013. Dette kan skjule sosiale forskjeller mellom ulike grupper. I arbeid med frafall er det behov for helhetlig og langsiktig satsing med utstrakt samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner.

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging står det blant annet at kommunene i arbeidet knyttet til barn og unge skal sikre trygge og helsefremmende bo- og oppvekstmiljøer, frie for skadelig støy og luftforurensning. Tematiske planer for geografiske områder eller spesielle problemstillinger med utredninger og avklaringer kan være nyttig og nødvendig for å sikre og skape gode oppvekstvilkår og nærmiljø for barn og unge. Balsfjord kommune ser at det er behov for en overordnet plan for oppvekst, som har til hensikt å peke på noen store linjer og perspektiv som skal prege oppvekstsektoren i årene som kommer. En slik plan vil være styrende for kommunens rolle og innsats innen oppvekstområdet. Planen kan gi et bilde av de områder som vurderes som viktigst å utvikle i årene framover.

Utfordringer:

- Rekruttering til kompetansestillinger i barnehagene og skolene
- Innfri krav om rett til barnehageplass
- Utfordringer i forhold til universell tilgjengelighet, og langt framskredet forfall på enkelte skoler
- Jobbe målrettet for å bedre resultatene i skolen
- Trivselen og læringsmiljøet i skolen

Planbehov:

- Kommunedelplan for barn og unge (oppvekstplan).

Næringsliv og sysselsetting

I de siste 8 årene har Balsfjord kommune opplevd en meget positiv utvikling når det gjelder attraktivitet som etableringssted for næringsvirksomheter. Særlig gjelder dette arealkrevende etableringer. Her har kommunen fått en mulighet som kan bidra til nyetableringer som vil bety flere arbeidsplasser og en mulighet for tilflytting og tilbakeflytting som kan bidra til en positiv påvirkning av folketallet.

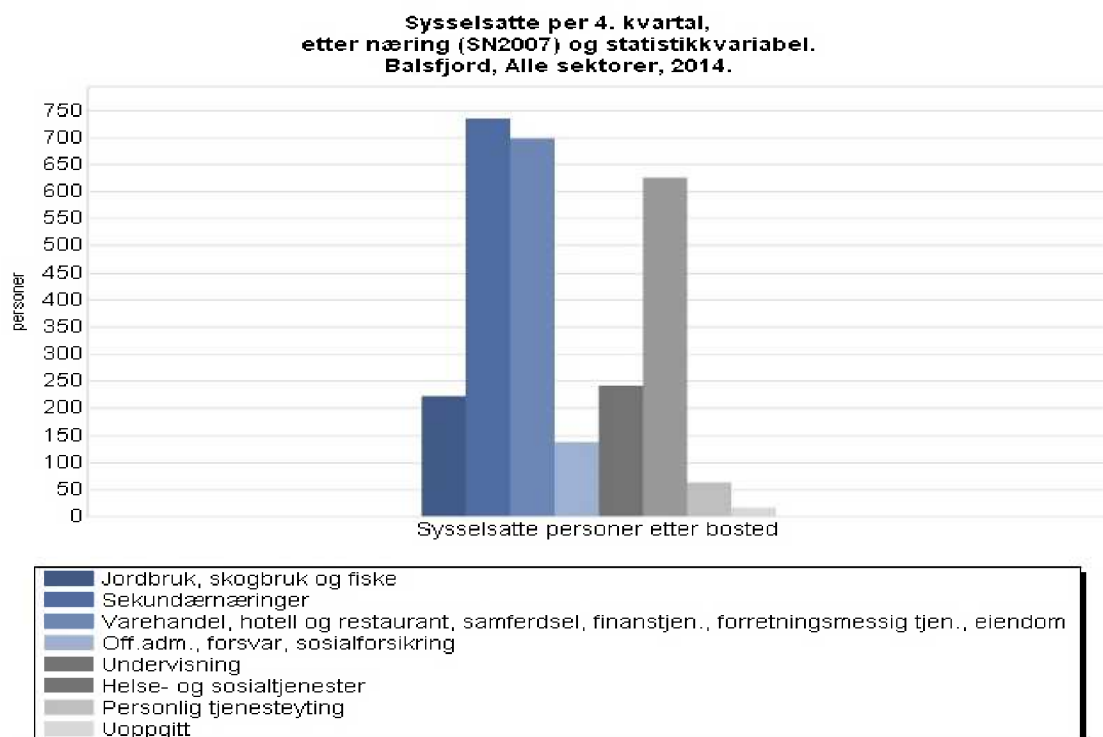
Balsfjord kommune tilrettela for store industriarealer i kommuneplanens arealdel av 2011. Hovedtyngden ble lagt til Nordkjosbotn og Stormoen, men det ble avsatt arealer til formålet i

tilknytning til alle sentraene i kommunen. Balsfjord kommune har hatt gode erfaringer med å kunne tilby arealer til plasskrevende virksomheter. Dette har gått forholdsvis greit så lenge arealene har vært tilgjengelige, men vi ser nå at områder regulert til industri og næring er i ferd med å bli brukt opp. I Nordkjosbotn er de store områdene avsatt til industri brukt opp, mens det på Stormoen/Tømmerelv også begynner å minke i tilgjengelige arealer. Her er et større område, N6 i arealplanen, nettopp regulert- men utbygging her er ennå ikke igangsatt. Store deler av N4, med Stormoen avfallssenter er også regulert. N5- Tømmerelv sør, gjenstår som uregulert område avsatt til industri/næring.

For fortsatt å kunne være en attraktiv tilbyder av næringsarealer vil det være nødvendig for kommunen å avsette nye områder til dette formålet ved neste rullering av arealplanen. Kommunen bør også kunne tilby opparbeidede arealer til formålet.

Det er også avgjørende at en ivaretar og gir gode rammevilkår for eksisterende industri/næring for å sikre opprettholdelsen av disse. Målsetningen må være å øke det totale antallet aktører, og styrke muligheten for flere hjørnesteinsbedrifter med over 20 ansatte. Dette vil være viktig for en fortsatt positiv utvikling i kommunen på næringsiden.

Statistikk fra SSB viser at det ved utgangen av 2014 var 2731 yrkesaktive med bostedsadresse i Balsfjord kommune med enten arbeidssted i kommunen eller andre steder i landet, (jfr. figur 1.0). De viktigste sysselsettingssektorene for disse var innenfor sekundærnæringen- industri- og vareproduksjon (734 sysselsatte), service og tjenesteproduksjon (698 sysselsatte) og helse og sosiale tjenesteyting (624 sysselsatte). Totalt har $\frac{3}{4}$ av kommunens yrkesaktive sitt engasjement innenfor disse tre sektorene. Primærnæringene jordbruk og skogbruk er også viktige sektorer i kommunen med 220 yrkesaktive, selv med en nedgang fra 270 i 2011. Den siste store sektoren i kommunen er undervisningssektoren, med 240 yrkesaktive.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Fordeling av arbeidstakere med bosted i Balsfjord kommune etter sysselsettingssektor pr. 31.12.2014.
Kilde: SSB.

Balsfjord kommune har ca. 240 operative virksomheter, mot ca. 227 i 2012. Hovedgruppen (ca. 135) av disse selskapene har mellom 1-4 ansatte. For bedrifter med mellom 5-9 ansatte har antallet økt fra 42 til 48. Når det gjelder de store «hjørnesteinsbedriftene» med mellom 20 – 99 ansatte er tallet konstant. Økning i antall virksomheter og ansatte viser en positiv trend for næringslivet i Balsfjord kommune.

Reiseliv/Turisme

Balsfjord kommune har en fantastisk natur som byr på mange muligheter når det gjelder aktiviteter som tiltrekker seg turister. Dette utgjør et godt grunnlag for reiselivsbransjen i Balsfjord kommune. Fra å ha vært en attraktiv hyttekommune, ser en at det fortsatt satses mer målrettet også mot reiseliv og turisme. Gjerne en kombinasjon av overnatting og tilbud for turister/besøkende. Sesongbasert reiseliv/turisme utvikles stadig, med nye spennende turismeprodukter. Det er også positiv utvikling i mindre lokale satsinger i kommunen, gjerne med utgangspunkt i ressursene på en landbrukseiendom.

Det er satt i gang stedsutviklingsprosjekt for Storsteinnes og Nordkjosbotn, som vil resultere et grunnlagsmateriale for sentrumsplaner for tettstedene. I prosjektet vil næringslivet også spille en viktig rolle. Dette vil kunne være med på å utvikle reisendes første møte med kommunen, der en prøver å motvirke at Balsfjord kun blir en gjennomfartskommune.

Fylkesrådet har innvilget et tilskudd på 600.000 kroner til utviklingen av prosjektet «Kreative Balsfjord», for kultur/kreative næringer i Balsfjord kommune. Gjennom et kartleggings- og nettverksprosjekt får bedriftene i kommunen hjelp til å utvikle seg videre. Det er Balsfjord kommune som har satt i gang prosjektet, med bakgrunn i at sysselsettinga innen reiselivs- og kulturnæringene har vokst sterkt de siste åra. Utfordringa innen de kreative næringene er ofte å få økonomi i drifta. Gjennom prosjektet skal deltakerne beskrive sine utfordringer og etterhvert få tilført kompetanse innen bedriftsutvikling, med særlig vekt på produkt- og markedsutvikling.

Før oppstart av hovedprosjektet er det gjennomført et forprosjekt, som viser at det allerede er 35 bedrifter som ønsker å delta i nettverksaktivitetene.

Utfordringer:

- Å fortsatt kunne tilby tilstrekkelig og attraktivt næringsareal til arealkrevende virksomheter.
- Øke antall bedrifter; herunder bedrifter med 20-99 ansatte.
- Målrette og utvikle reiselivet som næring i Balsfjord kommune.

Planbehov:

- Strategisk næringsplan for Balsfjord kommune er under arbeid og tenkt ferdigstilt sommer/høst 2016.
- Arealer til videre næringsutvikling må vurderes ved rullering av arealdelen.
- Stedsutviklingsprosjektet for Nordkjosbotn og Storsteinnes, dette vil danne grunnlaget for utvikling av sentrumsplaner for de respektive tettstedene.

Klima- og Miljøutfordringer

Klimaet er i endring, og dette vil gi oss utfordringer som kommunen må forberede seg på og tilpasse seg til. Klimaendringen betyr mer intens nedbør og kraftige stormer, hyppigere tilfeller av flom og skred, endret og utvidet flomsesong samt en betydelig havnivåstigning frem mot 2100. Ved oppdatering av overordnet ROS-analyse for kommunen, vil dette også være tema.

Kommunen må tilpasse seg et endret klima, samtidig som det er ønskelig å redusere utslippene av klimagasser. Dette vil kunne gjenspeile seg i mange ulike planer. Stigende havnivå, økt skred- og flomfare og store og intense nedbørsmengder gir utfordringer for planleggingens, spesielt i bebygde områder. Klimaframskrivningene tilsier at det vil bli hyppigere episoder med styrtregn og derfor hyppigere og større flommer i små bratte vassdrag.

Balsfjord kommune har utarbeidet en klima- og energiplan i 2008. Denne legger grunnlag for et videre arbeid i kommunen gjennom ulike tiltak. Dette er et tema kommunen bør jobbe videre med, også knyttet opp om de utfordringer et klima i endring vil gi oss. For å kunne integrere ny kunnskap om klima- og miljøutfordringer bør klima og energiplanen oppdateres, og også ta for seg temaet klimatilpasning.

Klimatilpasning er ett tverrsektorielt hensyn og skal derfor ivaretas i den helhetlige samfunnsplanleggingen. Det vil si at utfordringer knyttet til et klima i endring skal belyses også i forhold til sektorene miljø, landbruk, helse etc. Blant annet viser de Nasjonale forventningene til viktigheten av at kommunene i sin planlegging har kunnskap om ulike økosystemers betydning for klimatilpasning. Natur som våtmarker, myrer, elvebredder og skog kan dempe effektene av klimaendringer, og er viktig å ivareta i arealplanleggingen.

Balsfjorden er en terskelfjord med begrenset kapasitet for uttynning, uttransport og nedbryting av forurensninger. Flere virksomheter med potensial til større forurensningsutslipp er lokalisert rundt fjorden. Her nevnes Macks Bryggerier AS, Tine Meieriet Storsteinnes, Stormoen avfallsanlegg, EWOS, Norsk Protein AS, et mottaksanlegg for farlig avfall på Bergneset samt Bergneset Pukk & Grus på samme sted. Noen av disse genererer også skipstrafikk i fjorden. I tillegg utøves en ikke ubetydelig landbruksaktivitet rundt Balsfjorden. I andre enden av skalaen finner vi et Ramsar-område og flere naturreservater, som hver på sin måte er sårbare for ulike forurensninger. For å kunne ha en kontrollert utvikling av området rundt fjorden bør en plan for utbygging av arealer som drenerer mot Balsfjorden utarbeides.

Utfordringer:

- Økt fokus på konsekvensene av klimaendringer i all arealsaksbehandling.
- Videreføre temaet klima i arbeidet med beredskapsplan.
- Planlegge for bærekraftig arealforvaltning og samfunnsutvikling
- Gjennom planleggingen i kommunen- bidra til reduksjon i utslipp av klimagasser og energiforbruk, og samtidig legge til rette for (økt) verdiskaping.
- Få i gang samarbeid med nabokommuner i klimarelaterte problemstillinger

Planbehov:

- Oppdatere/revidere klima og energiplan der klimatilpasning også kommer inn som tema
- Plan for utbygging/utvikling av arealer som drenerer mot Balsfjorden

Samfunnssikkerhet og beredskap

I 2013 ble helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse (ROS) for Balsfjord kommune oppdatert. Denne skal oppdateres i takt med revisjon av kommunedelplaner, og for øvrig skal den endres i takt med risiko- og sårbarhetsbildet.

Det ble i 2015 utført en statlig skredfarekartlegging for utsatte deler av kommunen. Denne kartleggingen gir ny informasjon om områder utsatt for skred i kommunen, og vil kunne brukes i oppdateringen av ROS-analysen.

Helhetlig ROS er en del av kunnskapsgrunnlaget til kommunens øvrige planlegging. Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er tatt opp igjen, og det er et sterkt ønske om rullering av arealdelen til kommunen.

Begge disse planene vil måtte ta for seg vurderinger og utfordringer som kommer fram av den overordnede ROS analysen for kommunen.

Utfordringer:

- Klima og klimaendringer
- Industriområder med bedrifter innmeldt i register underlagt Direktoratet for Samfunnssikkerhet og beredskap. Registreringen skal være en del av faktagrunnlaget for kommunens samfunn- og arealplanlegging.
- Identifisere trygge områder for boligbygging, med tanke på flom- og skred kartleggingen.

Planbehov:

- Helhetlig ROS-analyse for Balsfjord kommune må oppdateres

5 Vurdering av planbehov og prioriteringer

Kommunal planstrategi skal gi en bedre og mer systematisk vurdering av kommunens planbehov og gjøre oss bedre rustet til å møte aktuelle utfordringer. Kommunen skal vurdere hvilket planarbeid som skal prioriteres for å møte aktuelle synliggjorde utfordringer.

Balsfjord kommune har et stort antall planer, men i planstrategien har en fokusert på de overordnede og overgripende planene. Listen er ikke uttømmende, men har tatt utgangspunkt i eksisterende planer og kjent behov med bakgrunn i kommunens utfordringer.

Balsfjord kommune har ikke mulighet til å prioritere tilstrekkelige ressurser til å løse alle utfordringer og gjennomføre alle planprosesser som man ønsker gjennomført innenfor denne kommunestyreperioden. Det er mangel på planfaglig kapasitet og kompetanse i kommunen. Dette betyr at man må prioritere innenfor et synliggjort planønske. Å prioritere betyr at mye må velges bort, men også at en må fordele planarbeidet utover perioden for å sikre at en har ressurser til gjennomføre arbeidet.

Planene kan deles i to kategorier; planer som primært utløses av lovkrav og planer som utløses av kommunens utfordringer. Til grunn for arbeidet med kommunal planstrategi er det valgt å avgrense seg til planer med en samfunnsmessig utviklingshorisont som strekker seg utover de interne planbehov som man har i den kommunale produksjonen. De krav kommunen har til årlig fremstilling av overordnede planer handlingsplan med økonomidel, holdes utenfor planstrategiarbeidet. Dette fordi det etter kommunelovens bestemmelser ikke er spørsmål om disse dokumentene skal revideres

eller ikke. Disse skal inngå som del av kommunens årshjul. Kommunens sektorer har også en god del fagplaner som er av en slik karakter at de ikke trenger behandling i en kommunal planstrategi.

Tabellen nedenfor viser status for en rekke overordnede planer i kommunen, pluss forslag til nye planer basert på behov avdekket i arbeid med planstrategi, samt innspill fra statlige og regionale myndigheter. Videre viser den om planen skal rulleres/revideres eller ikke, om det er en ny plan, og når arbeidet skal starte opp. Til slutt fremkommer begrunnelse eller merknad til planbehovet.

Tabellen er delt i to deler, der den første lister opp de planer som det skal jobbes med i kommunestyreperioden – under prioriterte planer. Deretter lister en opp de planer som har vært vurdert i prosessen men som av ulike årsaker ikke prioriteres- under vurderte planer.

Det vil være naturlig at planstrategien identifiserer planstatus og behov, mens det gjennom den årlige rulleringen av handlingsplanen/økonomidelen at planarbeidet blir tildelt ressurser.

Plan/tema	Sist vedtatt	2016	2017	2018	2019	Begrunnelse/Merknader
PRIORITERTE PLANER						
<i>Overordnede planer/ Kommuneplaner</i>						
Kommuneplanens samfunnsdel	Ny	X	X			Vedtatt samfunnsplan 1. halvdel 2018.
Kommuneplanens arealdel	2011	X	X	X		Vedtatt arealplan 2. halvår 2018
Helhetlig ROS-analyse	2013			X		Lov om kommunal beredskapsplikt.
<i>Oppvekst</i>						
Kommunedelplan for barn og unge (Oppvekstplan)	Ny		X	X		
<i>Helse</i>						
Helse og omsorgsplan	2000		X	X		
Plan for helsemessig- og sosial beredskap	2010	X				Lovpålagt etter lov om helsemessig og sosial beredskap.
Smittevernplan	2011	X				Forventes vedtatt 2016. Lovbestemt etter lov om vern om smittsomme sykdommer.
Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2008-2012	2012	X				Lovpålagt etter alkoholloven. Forventes vedtatt sommer 2016.
Boligpolitisk handlingsplan	2014		X			
Plan for Universell utforming	Ny				X	Temaplan eller kommunedelplan.
Temaplan: Folkehelseplan	2014			X		Vurdere om denne skal rulleres som kommunedelplan.
<i>Plan og Næring</i>						
Strategisk Næringsplan	2000	X				Vedtatt 2016.
Sentrumsplan Storsteinnes	Ny		X			
Sentrumsplan Nordkjosbotn	Ny		X			
Sentrumsplan Meistervik	Ny		X			
Kommunedelplan for trafiksikkerhet	2012		X			
Kommuneveiplan	2012		X			
Plan for snøscooterløyper	Ny		X			
Samferdselsplan	Ny				X	
Landbruksplan	2000	X	X	X		Planprogram vedtatt 2014, planlagt ferdigstilt i 2018.
Beitebruksplan (landbruk)	Ny			X		Tenkt ferdigstilt 2018.

Klima- og energiplan	2008			X		
Byggforvaltning						
Bolig og eiendomsstrategi	Ny	X				
VURDERTE PLANER, MEN IKKE PRIORITERT						
Plan for integrering og mangfold	Ny					Kan evt. tas med som eget tema i samfunnsdel Tema bør også integreres i boligpolitisk handlingsplan.
Plan for samisk språk og kultur; Samisk utvikling og utfordringer i kommunen	Ny					Kan evt. tas med som eget tema i samfunnsdel. Vurdert men ikke prioritert.
Temaplan for mineralressurser	Ny					Vurdert, men ikke prioritert. Bør evt. tas med som tema ved revidering av arealplan.
Plan for utbygging/utvikling av områder som drenerer mot Balsfjorden	Ny					Vurdert, men ikke prioritert.
Kartfesting av landbrukets kjerneområder	Ny					Ivaretas i arealplansammenheng.